

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ
ТВАРИННИЦТВА ТА ВЕТЕРИНАРІЇ**

Матеріали
IX щорічної Всеукраїнської науково-практичної
конференції

**НАУКОВІ ЧИТАННЯ 2022.
Еколого-регіональні проблеми сучасного
тваринництва та ветеринарної медицини**

17 листопада 2022 р., м. Житомир

Наукові читання 2022. Еколого-регіональні проблеми сучасного тваринництва та ветеринарної медицини : матеріали ІХ щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17 листопада 2022 року. Житомир: Поліський національний університет, 2022. 350 с.

Голова

Кот Т. Ф.

Редакційна колегія

директор НІІ тваринництва та ветеринарії,
доктор вет. наук, професор

Члени колегії

Ревунець А. С. декан факультету ветеринарної медицини
Гуральська С. В. доктор вет. наук, професор
Галатюк О. Є. доктор вет. наук, професор
Соколюк В. М. доктор вет. наук, професор
Сокульський І. М. кандидат вет. наук, доцент
Шуляр Альона Л. кандидат с.-г. наук, доцент

Рецензенти

Рудик С. К. доктор вет. наук, професор НУБіП України
Тибінка М. А. доктор вет. наук, професор ЛНУВТ та БТ
ім. С. З. Гжицького
Довгій Ю. Ю. доктор вет. наук, професор

Редакторська група

Фещенко Д. В., Заїка С. С., Захарін В. В., Згозінська О. А.,
Романишина Т. О., Побірський М. М. (кандидати вет. наук,
доценти)

Рекомендовано до друку:

Науково-технічною радою Науково-інноваційного інституту
тваринництва та ветеринарії
(протокол № 4 від 25 листопада 2022 р.)
Вченої радою Поліського національного університету
(протокол № 5 від 30 листопада 2022 р.)

В збірнику висвітлені результати вітчизняних наукових досліджень з актуальних питань ветеринарної медицини і тваринництва, у вирішенні яких зацікавлені науковці та практикуючі спеціалісти.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори.

<i>Горальська І. Ю., Дубова О. А., Дишкант О. В., Шевчук С. Ю.</i>	
Інформативність клініко-лабораторних досліджень лімфопроліферативних порушень системи крові у собак	41
<i>Горальський Л. П., Глухова Н. М., Сокульський І. М.</i>	
Функціональна морфологія легень статевозрілих хребетних тварин (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	45
<i>Горальський Л. П., Рагуля М. Р., Сокульський І. М.</i>	
Анатомо-топографічна характеристика серця статевозрілого свійського собаки	50
<i>Горбачова В. П., Дишкант О. В., Радзиховський М. Л.</i>	
Епізоотичний моніторинг інфекційних хвороб дрібних тварин житомирської області	55
<i>Гриневич Н. Є, Жарчинська В. С., Осадча Ю. В.</i>	
Теоретичні та практичні основи анестезії гідробіонтів	59
<i>Гриневич Н. Є., Хом'як О. А.</i>	
Вплив фіксуючих речовин на зміни в органах і тканинах прісноводних риб під час морфологічних досліджень	63
<i>Гуральська С. В., Кот Т. Ф., Грищук Г. П.</i>	
Використання інноваційних методів навчання за реалізації ОПП «Ветеринарна медицина»	67
<i>Гуральська С. В., Буднік Т. С.</i>	
Цитоморфологія селезінки вакцинованих курей	71
<i>Гуральська С. В., Олішевський В. М.</i>	
Морфологічна характеристика печінки тварин.....	733

явлено жодного випадку лептоспірозу та чуми дрібних м'ясоїдних тварин.

Висновки: у зоні обслуговування Троянівської дільничної лікарні ветеринарної медицини Житомирської області с. Троянів проведення постійного моніторингу щодо інфекційних хвороб дає можливість тримати під контролем стан захворювань на лептоспіроз, чуму, сказ у дрібних м'ясоїдів. Регулярна вакцинація – основа профілактики інфекційних захворювань.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ АНЕСТЕЗІЇ ГІДРОБІОНТІВ

Гриневич Н.Є. – д. вет. н., професор

Жарчинська В.С. – аспірант

Осадча Ю.В. – асистент

Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква

Актуальність проблеми. Ведення аквакультури передбачає різні маніпуляції з гідробіонтами (у тому числі з ракоподібними): морфометричний аналіз, бонітування, мічення, взяття біологічного матеріалу (прижиттєво), транспортування, що викликають їх стресовий стан. Для його уникнення в рибництві використовують анестезування. Анестетики викликають стан штучної анестезії, знижують чутливість до болю, знерухомлюють рибу та інших гідробіонтів, з метою попередження травмування (Гриб Й.В., 2011).

Аналіз літературних джерел. Відомо два види анестезії: хімічними препаратами та анестезія за допомогою холодної води. Анестезуючими препаратами є гвоздикова олія (*Oleum caryophylli*) (природного походження), новокаїн, хінальдін, фенозепам, хлороформ, ефір, вуглекислий газ та ін. (синтетичного або хімічного походження). Тому відштовхуючись від обраного препарату, виділяють три способи введення в анестезію: додавання препарату у воду, інгаляції та ін'єкції (Поплавська О.С., 2015; Грищенко В., 2017).

Варто зазначити що до препаратів які використовуються з метою анестезії є певні вимоги: вводити рибу в стан анестезії за короткий час з поступовим виходом з цього стану; має швидко виводитися з організму та бути нетоксичним для риб і людей; має бути легкодоступним для споживачів (Корнієнко В.О., 2020).

Гвоздикова олія (*Oleum caryophylli*) має тонізуючу, протівірусну, протигрибкову, сильну антибактеріальну і антисептичну дію, протизапальну, спазмолітичну, протисудомну, антиканцерогенну, болезаспокійливу, антиалергічну властивості. Тому її широко застосовують в рибництві як анестетик, а ще її можна купити в будь якій аптеці (Гриб Й.В., 2011; Поплавська О.С., 2016).

Науковець (Коваленко Б.Ю., 2022) проводив експеримент щодо анестезуючої дії гвоздичної олії на кларієвому сомі (*Clarias gariepinus*) на базі навчально-науково виробничої лабораторії рибництва кафедри аквакультури Національного універси-

тету біоресурсів природокористування України. Риба яка використовувалась в експерименті була масою 60-70 г та 400-1800 г, а концентрація гвоздичної олії відповідно 0,1-1 мл. Він використовував «холодний» спосіб для приготування емульсії, тобто додавав олію в ємність з водою. Експеримент проходив при температурі води 24-30°C. Варто зазначити що при малій концентрації гвоздичної олії 0,1-0,2 мл знерухомлення кларієвого сома (*Clarias gariepinus*) не відбувалося, а при її збільшенні риба ставала нерухомою. Але важливе значення відіграла температура води, чим вища була температура води тим швидше риба входила в стан анестезії і навпаки чим нижче температура тим довше. Тому під час експерименту шукали оптимальну температуру та концентрацію гвоздичної олії для швидкого знерухомлення кларієвого сома (*Clarias gariepinus*). Використання гвоздичної олії (*Oleum caryophylli*) як анестезії є безпечним методом як для риби так і людини.

Також широко застосовується метод холодних ванн для знерухомлення риб, але тут потрібно бути обережними так як витримування плідників в холодній воді може привести до їх загибелі (Гриб Й.В., 2011).

Експеримент із впливу наднизьких температур на знерухомлення кларієвого сома (*Clarias gariepinus*) проводився в лабораторних умовах, на експериментальній УЗВ відділу гідробіології Китайсько-Українського науково-дослідного інституту «Наук про життя» (Чжуцзі, КНР), та частково про-

довжений у Херсонському державному аграрно-економічному університеті (Корнієнко В.О., 2020). Під час експерименту було використано 18 плідників кларієвого сома (*Clarias gariepinus*) та 18 акваріумів ємністю по 100 літрів кожен з температурою води для анестезії +1 – +2°C. Було проведено чотири експозиції 5, 10, 15, 20 хвилин для витримання плідників в крижаній воді. У кларієвого сома (*Clarias gariepinus*) під час експерименту визначали вміст цукру у крові, як показник можливого стресу, а також вели спостереження за поведінкою риби.

Під час експерименту було встановлено що оптимальна експозиція для витримання у холодній ванні 8-10 хвилин. Усі риби втрачали орієнтацію ставали спокійними, що дозволяло проводити всі заплановані маніпуляції з плідниками мінімізуючи їх травмування. А експозиція в 15-20 хвилин може призвести до загибелі плідників, так як вони ставали повністю нерухомими, підвищувався рівень глюкози в крові, що свідчить про стрес у плідників, відсутність дихальних рухів і як результат загибель риби. Тому виходячи з експерименту можна зробити висновок що оптимальна експозиція для витримання плідників кларієвого сома (*Clarias gariepinus*) має становити 8-15 хвилин, а близько 20 хвилин і більше можна використовувати при його забої.

Висновки: у сучасній аквакультури та рибництві анестетики доцільно застосовувати. з метою здійснення рибоводних маніпуляцій та відтво-

рення в інкубаційних цехах цінних видів риб для збереження їх популяції. Багато плідників під час технологічного процесу стресують (виділяють гормон стресу кортизол) та стають дуже збудженими а також отримують травми які призводять до їх гибелі. Застосування анестезії дозволяє зменшити травматизацію самих рибоводів, тому що риба стає малорухливою і це дає змогу швидко та якісно відібрати статеві продукти у плідників або здійснити інші маніпуляції.

ВПЛИВ ФІКСУЮЧИХ РЕЧОВИН НА ЗМІНИ В ОРГАНАХ І ТКАНИНАХ ПРІСНОВОДНИХ РИБ ПІД ЧАС МОРФОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Гриневич Н.Є. – д. вет. н., професор
Хом'як О.А. – к. с.-г. н., доцент
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква

Актуальність проблеми. Для морфологічних досліджень використовуються різні фіксуючі речовини, які здатні впливати на зміни морфометричних показників органів риби. Тому виникає необхідність в корегуванні показників та отриманні розрахункових коефіцієнтів.

Мета роботи. Дослідити ступінь деформації тканин і органів за впливу фіксуючих речовин під час морфологічних досліджень і отримати розрахункові коефіцієнти (РК), які дадуть змогу корегу-